

7. SINIF 1.DÖNEM 2.ÜNİTE 2. BÖLÜM SOSYAL BİLGİLER DERS NOTLARI

2. ÖĞRENME ALANI: KÜLTÜR ve MİRAS

AVRUPA'DA UYANIŞ (2. öğrenme alanı-3.kazanım)

COĞRAFİ KEŞİFLER:

15 ve 16 yüzyıllarda Avrupalılar tarafından yeni ticaret yollarının, okyanusların ve kıtaların bulunmasına denir.

Coğrafi Keşiflerin Sebepleri:

- İpek ve Baharat Yolunun müslümanların elinde olması
- Gemicilik bilgisinde ilerleme
- Pusulanın geliştirilmesi
- Coğrafya bilgisinin artması

Keşif	Keşfedilen Yer
Bartelmi Diaz	Ümit Burnu
Kristof Kolomb	Amerika Kıtası (kıta olduğunu anlayamadı.)
Vasko Da Gama	Hindistan
Macellan	Dünyanın dolaşılması

Coğrafi Keşiflerin Sonuçları

- ✿ İpek ve Baharat Yolu önemini kaybetti. Atlas Okyanusu kıyısındaki limanlar önem kazandı.
- ✿ Keşfedilen yerlerde yetişen domates, vanilya, patates, kakao gibi bitkiler Avrupa'ya taşındı.
- ✿ Hristiyanlık yayıldı, yanlış bilgi veren din adamlarına güven azaldı.
- ✿ Soylular eski gücünü kaybetti, ticaretle uğraşan kişiler (**burjuva sınıfı**) zenginleşti.
- ✿ Kültür ve sanat desteklendi, **Rönesans'ın doğmasına sebep oldu.**

RÖNESANS:

Kelime olarak; “**yeniden doğuş**” demektir.

Yeniçağda Avrupa'da edebiyat, güzel sanatlar, bilim alanındaki yeniliklere denir.

Rönesans'ın Sebepleri:

- ✿ Kağıt ve matbaanın etkisiyle okuma yazmanın, bilgi ve kültürün artması
- ✿ Güzel sanatlara merak saran zengin sınıfın oluşması
- ✿ İstanbul'dan İtalya'ya giden bilgilerin eski Yunanca eserleri öğretmeleri
- ✿ Doğa, güzel sanatlar, edebiyat ve bilimsel gelişmelere ilginin artması

BİLGİ NOTU: Rönesans **ilk** olarak **İtalya'da** başladı.

Rönesans'ın Öncüleri:

Leonardo Da Vinci	(Resim, bilim, robot)
Mikelanj	(Heykeltıraş)
Montaigne	(Edebiyat)
Luther	(Dinde reform)
Shakespeare	(Tiyatro)
Kopernik	(Fizik)

Rönesans'ın Sonuçları:

- ◆ Skolastik (kilise görüşü) düşünce yıkıldı. Pozitif düşünce oluştu.
- ◆ **Reform hareketleri başladı.**
- ◆ Bilim ve teknikte gelişmeler hızlandı.
- ◆ Avrupa'da sanattan zevk alan bir burjuva sınıfı oluştu.
- ◆ Din adamları ve kilisenin otoritesi sarsıldı.
- ◆ Avrupa her yönden gelişti güçlendi.

REFORM

Kelime olarak: “**düzeltilme, yenileme**” demektir.

16 yüzyılda Katolik kilisesindeki bozulmalar sebebiyle dinde yapılan düzenlemelere denir.

Reform'un Nedenleri:

- ➡ Kağıt ve matbaa sebebiyle okur-yazar oranının artması
- ➡ İncilin farklı dillere çevrilmesi sonucunda din adamlarına güvenin azalması
- ➡ Kilisenin endüljans (günah çıkarma, cennetten yer satma) yetkisini kullanarak zengin olması ve halkın tepkisi
- ➡ Rönesans'la birlikte düşünce özgürlüğünün oluşması

BİLGİ NOTU: Reform hareketleri ilk defa **Martin Luther** öncülüğünde **Almanya'da** başlamıştır.

Reformun Sonuçları:

- Avrupa'da mezhep birliği bozuldu. Katolik ve Ortodoks mezhepleri yanında Protestanlık (Almanya), Kalvenizm (Fransa), Anglikanizm (İngiltere) mezhepleri ortaya çıktı.
- Din adamları ve kilise güvenini kaybetti.
- Katolik kilisesi kendini yeniledi ve düzeltti.
- Eğitim-öğretim kiliseden alınarak laik eğitim sistemi kuruldu.
- Katolik kilisesinden ayrılan ülkelerde kilisenin mallarına ve topraklarına el konuldu.
- Papa ve kilisenin Avrupa ülkelerindeki krallar üzerindeki etkisi sona erdi.

BİLGİ NOTU: Reform Osmanlı'yı olumsuz etkilemedi, mezhep savaşlarının olması Osmanlı Devleti'nin Avrupa'da ilerlemesini kolaylaştırdı.

AYDINLANMA ÇAĞI

Avrupa'da insanın önemini dine göre değil, akla dayanarak açıklayan düşünce sistemidir.

Aydınlanma Bilim İnsanları: Newton, Kopernik, Galileo, Descartes, Jan Jack Russo, Mozart.

BİLGİ NOTU: Aydınlanma çağında meydana gelen bilim, sanat ve teknolojik gelişmeler sanayi inkılabına sebep oldu.

SANAYİ İNKILABI

Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin üretimde kullanılmasına denir.

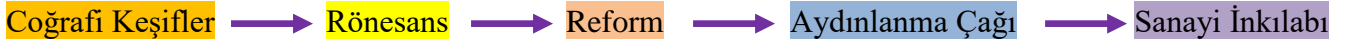
Buhar gücüyle çalışan makinelerin üretimde kullanılmasıyla Sanayi İnkılabı başladı.

Sanayi İnkılabı ilk olarak İngiltere'de başladı.

Sanayi İnkılabının Sonuçları:

- Pazar ve hammadde ihtiyacı sebebiyle sömürgecilik faaliyetleri başladı.
- İşçi sınıfı ortaya çıktı.
- Köyden şehre hızlı nüfus göçü başladı.
- Sanayileşemeyen ülkeler sömürüldü.
- Osmanlı devleti açık pazar haline geldi, Osmanlı esnafı çöktü.

BİLGİ NOTU: Ortaçağda Avrupa'da dini ve yönetim gücünü elinde bulunduran gruplar düşünce özgürlüğünü engellemişler. **Rönesans, Reform, Aydınlanma Çağı** ile bilim, sanat ve siyasette gelişmeler yaşanmış, özgür **düşünce gelişmiştir.**

FRANSIZ İHTİLALİ

Fransız İhtilalinin Sebepleri:

- ◆ Rönesans, Reform ve Aydınlanma Çağı ile özgür düşünce fikrinin yayılması
- ◆ Burjuva sınıfının söz sahibi olmaya başlaması
- ◆ Reform hareketiyle kilisenin gücünü yitirmesi
- ◆ Toplumda gelir adaletsizliği, toplumsal ve siyasal reform isteyen düşünürlerin halkı bilinçlendirmesi.

Fransız İhtilalinin Sonuçları:

- Fransa'da monarşi rejiminin yıkılıp yerine **cumhuriyetin** kurulmasına neden oldu.
- Fransız İhtilali **Yeni Çağ**ı bitiren, **Yakın Çağ**'ı başlatan olay olarak kabul edildi.
- Fransız İhtilali sonucunda tüm dünyada **milliyetçilik, eşitlik, özgürlük** kavramları önem kazandı.

Fransız İhtilalinin Osmanlıya Etkisi

Fransız İhtilali ile dünyaya yayılan milliyetçilik fikri, Osmanlı Devleti gibi çok uluslu olan devletleri olumsuz etkiledi. Osmanlı Devleti'ne bağlı olan bazı milletler, **milliyetçilik fikrine kapılarak kendi bağımsız devletlerini kurmak** istediler. Bu milletler Osmanlı Devleti'nin ekonomik ve siyasi sıkıntılarından faydalanarak isyanlar başlattılar.

Fransız İhtilali Osmanlı Devleti'ni derinden etkileyerek çok uluslu olan devleti yönetmeyi zorlaştırdı. Fransız ihtilalinden etkilenen bazı Osmanlı aydınları sayesinde demokrasi hareketleri başladı. Bu sayede **1839 Tanzimat Fermanı'na** giden siyasi gelişmeler yaşandı. Sonrasında da Müslüman olmayan Osmanlı halkının devlete bağlılıklarını artırmayı amaçlayan **Islahat Fermanı** yayınlandı (1856).

DEĞİŞEN DÜNYADA DEĞİŞEN OSMANLI (2. öğrenme alanı-4.kazanım)

Lale Devri (1718-1730) Yenilikleri

1718 Pasarofça Antlaşması ile başlayıp 1730 Patrona Halil İsyanı ile sona eren döneme Lale Devri denir. Lale Devri **padişahı III. Ahmet, Sadrazamı Damat İbrahim Paşa**'dır.

Yenilikler:

- ▶ Avrupa'ya ilk kez elçiler gönderildi.
- ▶ Fransa'ya elçi olarak gönderilen Yirmisekiz Çelebi Sait Efendi ve İbrahim Müteferrika **ilk devlet matbaasını** kurdular.
- ▶ Çini ve kumaş fabrikaları açıldı.
- ▶ İlk kez çiçek aşısı uygulandı.
- ▶ Arapça eserler Türkçeye çevrildi.

BİLGİ NOTU: Lale devrinde ilk kez batı örnek alınarak ıslahat(yenilik)lar yapılmıştır. Lale Devri'nin ilk mimari eserlerinden biri III. Ahmed Çeşmesi'dir.

III. Selim (1789-1807) Dönemi Yenilikleri:

- Avrupa'ya ilk kez sürekli elçiler gönderildi.
- Nizam- Cedit adıyla yeni bir ordu kuruldu.
- Mühendishane-i Berri Hümayun (Kara Mühendishanesi) kuruldu.
- Yerli malı kullanması özendirildi.

II. Mahmut (1808-1839) Dönemi Yenilikleri:

- Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmıştır. Bu olaya Vaka-i Hayriye (Hayırlı olay) denir.
- Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusu kurulmuştur.
- **Takvimi Vekayi** adlı **ilk resmi gazete** çıkarıldı.
- Askeri amaçlı ilk nüfus sayımı yapıldı.
- İlköğretim zorunlu hale getirildi.

Tanzimat Dönemi (1839-1876): Tarihimizde Tanzimat Fermanı ile başlayıp I. Meşrutiyet'in ilanına kadar süren döneme Tanzimat Dönemi denir. Tanzimat Fermanı ile Osmanlı tarihinde yeni bir devir başlamıştır. Tanzimat ile devletin siyasi, sosyal, askerî ve kültürel alanlarda kötüye gidişini önlemek amacıyla daha geniş kapsamlı yenilikler yapılmıştır. Tanzimat Fermanı'na 3 Kasım 1839'da Gülhane Parkı'nda halka okunduğu için **“Gülhane Hatt-ı Hümayun'u”** da denir.

Islahat Fermanı: 1856 yılında Islahat Fermanı ilan edilmiştir. Bu fermanla yabancı devletlerin ülkenin iç işlerine karışmasını önlemek ve azınlıkların devlete bağlılıklarını kuvvetlendirmek amaçlanmıştır.

Tanzimat Sonrası Ekonomik Alandaki Değişimler: Tanzimat sonrasında Osmanlı Devleti'nde birçok alanda olduğu gibi ekonomik alanda da değişimler yaşanmıştır. Özellikle **1838'de imzalanan Balta Limanı Ticaret Anlaşması** ile **yabancıların serbestçe ticaret yapabilmelerine** imkân sağlanmıştır. Bunun sonucu yabancı sermaye yatırımları Osmanlı ekonomisini olumsuz etkilemiştir.

1881 yılında Osmanlı Devleti'nin dış borçlarını ödeyememesi üzerine **Duyun-u Umumiye İdaresi (Genel Borçlar)** kurulmuştur.

Memleket sandıkları 1883'te aynı amaçlar doğrultusunda “Menafi Sandıkları”na dönüştürülmüştür. 15 Ağustos 1888'de **Menafi Sandıkları'nın** yerine Ziraat Bankası resmen kurulmuş, o tarihte faaliyette bulunan Menafi Sandıkları da banka şubelerine dönüştürülerek faaliyete başlamıştır. **1888'de Ziraat Bankası** kurulmuştur.

Abdülmecit (1839-1860) Dönemi Yenilikleri:

- ➡ 1840'ta Posta Nezareti(Bakanlık) kuruldu, ilk postaneler açıldı.
- ➡ 1851 yılında ulaşımı düzenli hale getirmek için şirket-i Hayriye (vapur işletme şirketi) kuruldu.
- ➡ 1854 yılında telgraf kullanıldı.
- ➡ 1856 yılında ilk demiryolu İzmir-Aydın hattına yapıldı.

II. Abdülhamit (1876-1909) Dönemi Yenilikleri:

- ✚ Ziraat Bankası kuruldu.
- ✚ Darülaceze kuruldu.

OSMANLIDAN KALAN MİRASIMIZ (2. ğrenme alanı-5.kazanım)

Seyahatname: Seyyahın gezip gördüğü yerleri yazdğ metne denir.

Seyyah: Gezip görmeyi kendisine iç edinen kimseye denir. En önemlisi **seyyah Evliya elebi**; en önemli **seyahatname Evliya Çelebi Seyahatnamesi**dir.

BİLGİ NOTU: Osmanlı topraklarında dolaşan seyyahlar, seyahatnamelerinde Türk kültürünün farklı özelliklerine yer vermiştir. Türklerin yaşam biçimi, evleri, eşyaları, misafirperverlikleri, yiyecek, içecekleri, kutlamaları, sporları, seyahatnamelerin konularıdır.

Türk aile yapısı, Osmanlı topraklarında dolaşan seyyahların dikkatini çekmiştir. Osmanlı aile yapısının çok sağlam olduğnu yazan seyyahlar, yaşlılar ve çocuklar arasında yaşanan sevgi ve şefkati özellikle vurgulamışlardır.

Osmanlıda mahalle toplumsal birliğın temsiliydi. Mahallede mkemmek bir dayanışma vardı. Mahallede kadınlar bayram ve kış hazırlıklarını birlikte yaparlardı. Düğün, cenaze gibi merasimler hep birlikte yapıldı. Maddi durumu iyi olmayanların ihtiyaçları mahalleli tarafından ortaklaşa karşılanırdı.

Osmanlı Sanatları:

ini: Osmanlıca kökenli bir sözcük olan “ini” **sırlı kap** anlamına gelmektedir. Osmanlılar ini sözcüğünü kilden yapılan her türlü kap için kullanmıştır. in kelimesinden türetilmiş, porselen sanatını dünyaya tanıtan Çinlilere izafeten verilmiş bir isimdir.

ini, toprağın pişirildikten sonra şekil verilip tabak, vazo ve sürahi gibi eşyalar üretilmesine dayalı bir el sanatıdır. Fayans, porselen, tabak gibi eşyaların süslenmesinde kullanılan bir yüzü sır, renkli dekor ve motiflerle işlenmiş eşyalara ini denir.

Osmanlı Devleti'nde ini i ve dış mimari süslemesinde yaygın olarak kullanılmıştır.

Ebru: Ebru, Türkistan'da ortaya çıkıp oradan İpek Yolu ile dünyaya yayıldığı düşünülen bir sanat dalıdır. Ebru sanatı Türk medeniyeti tarafından benimsenmiş, hat sanatı ile ilerlemiştir.

Ebru kıvamlı suyun üzerine gl dalı ve at kılından mamul fırçalar yardımıyla sığır d ilave edilerek ayarlanmış, suda erimez boyaların yzeyeye serpilip kâğıda alınmasıyla oluşan **kâğıt bezeme (süsleme) sanatıdır.**

Hat: Güzel yazı yazma ve süsleme sanatıdır. Bu işi yapanlara da **hattat** denir. Osmanlının meşhur hattatları; **şeyh Hamdullah, Ahmet Karahisarî, Hafız Osman, Dedeade** gibi isimlerdir.

**DERS NOTU, TEST, ETKİNLİK, BULMACA PDF
DÖKÜMANLARI ve VİDEOLARI İÇİN AŞAĞIDAKİ
LİNKE TIKLAYINIZ.**

https://www.youtube.com/channel/UC10r3pDHWk-0kstFT-ggI0g?view_as=subscriber

KANAL ADI:

Sosyal Hocası Mustafa

**Mustafa KARAKUŞ
Av Yayınları Soru Yazarı**

**AV
AKILLI VERSİYON
YAYINLARI**

 Sosyal Hocası Mustafa